

Aurelia Lăpușan. Jurnalist, scriitor, universitar. S-a născut la Constanța; A urmat cursurile Liceului "Mihai Eminescu". Continuă studiile superioare la Universitatea București – Facultatea de Limbă și Literatură Română. Curs postuniversitar de jurnalism. Doctor în teatrologie, filmologie, specializarea teoria și estetica teatrului.

Îndeplinește funcțiile: redactor la Ziarul "Teleorman" – Alexandria, "Dobrogea Nouă," bibliotecar – Biblioteca Județeană Constanța, redactor și apoi redactor-șef ziar "Dobrogea Nouă", redactor la "Cuget liber"(1990-1992), coordonator

suplimente(1992-1995), șef secție (1996-2002), director general al Trustului de presă "Cuget Liber" (2003 – 2006); lector, apoi conferențiar universitar – Facultatea de Litere, specializarea Jurnalism, Universitatea "Ovidius" (2006-2013), Director Direcția editorială, carte universitară și relații publice a Universității Ovidius coordonând activitatea Bibliotecii universitare, editurii, tipografiei, biroului de relații publice și promovare(2011-2013).

Redactor șef al publicațiilor Datina și Techirghiol (2015 și în prezent)

Debutază în revista „Tomis”, 1966, un an mai târziu în revista „Universitas” a Facultății de Litere București. Bogată activitate de cenaclu la Student Club București. A publicat la „Luceafărul”, „Steaua”, „Săptămâna”, Suplimentul literar artistic al „Scânteii tineretului”, „Tomis”, „Litoral”, „Cuget liber”, „Marea Noastră”, „Totuși iubirea”, „Agora,, „Pontica” ș.a.

Activitate jurnalistică însumează peste 5000 articole.

Membră a Uniunii Scriitorilor din România din 1997,

Membră a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România,

Membră a Societății Europene pentru Cultură Veneția-Italia,

Vicepreședintă al Asociației Române de Istorie a Presei,

Președinta filialei Dobrogea a Asociației femeilor din presă ARIADNA,

Premii:

Premiul internațional de jurnalistică „I.N. Roman” – Viterbo – Italia, 1994

Premiul Filialei „Dobrogea” a Uniunii Scriitorilor și al revistei „Tomis” pentru activitate de monografist pe anul 1999

Premiul special la Salonul Național de Carte „Ovidius” pentru monografia „Drumul Pâinii în istoria Dobrogei” (coautor Ștefan Lăpușan) editura “Dobrogea”, Constanța, 2002

Premiul de excelență la Salonul Național de Carte „Ovidius” pentru monografia „Constanța – file de album”, editura Dobrogea, 2004

Premiul pentru proză al Editurii Ex Ponto, 2005

Premiul de publicistică „Comandor Eugeniu Botez” acordat de Clubul amiralilor din România

Premiul ROMATOM pentru cel mai activ jurnalist în prezentarea energiei nucleare (2002)

Premiul de excelență pentru întreaga activitate jurnalistică desfășurată cu tinerii acordat de UZPR (2004)

Distincții :

Ordinul ziaristilor, clasa I,

Medalia aniversară „175 de ani de presă românească”.

Distincția Credință și loialitate a Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România pentru devoțiunea, perseverența, străduința și puterea de a sluji actul jurnalistic și publicistic de-a lungul unei bogate cariere. 2019

Diplomă de excelență la Gala 10 oameni de Valoare pentru Constanța 2019

Profesor emerit al Universității Ovidius din Constanța prin Hotărârea Senatului nr.873 din 19 dec.2019

Locul al doilea în topul femeilor manager de tipografii din România.

Prezentă pe CD-ul Femei de succes, lansat în decembrie 2005 la Istanbul-Turcia, printre cele 120 de femei din Balcani.

Prezentă în cea de-a treia ediție a CD-ului Femei de succes, realizat de Center for International Private Enterprise, cu finanțare National Endowment for Democracy în 2004.

Cetățean de onoare al municipiului Medgidia,

Cetățean de onoare al localității Techirghiol,

Cetățean de onoare al județului Constanța

Domenii de cercetare – presă, istorie, teatrologie, sociologie

Volume publicate

„Spovedania unei femei” (Proză scurtă, Constanța, Editura Europolis, 1995)

„Cernavodă 1995” (coautori Ștefan Lăpușan, Tiberiu Birda, reportaje, Constanța, Editura Mondograf, 1995)

„Chemarea dragostei”, (Versuri, Constanța, Editura Muntenia, 1996)

„Medgidia – Carasu” (coautor Ștefan Lăpușan, publicistică, Constanța, Editura Muntenia, 1996)

„Constanța – memoria orașului, 1878 – 1940”, vol. 1 (coautor Ștefan Lăpușan), publicistică, Constanța, Editura Muntenia, 1997)

„Drumuri în istorie” (publicistică, coautor Ștefan Lăpușan, Editura Mondograf, Constanța, 1998)

„Techirghiol pentru Europa” (coautor Ștefan Lăpușan, Editura Alma, Galați, 1999)

„Presă și teatru în Dobrogea. Considerații despre receptarea estetică a actului teatral” (publicistică, Constanța, Editura Mondograf, 2000)

„Drumul Pâinii în istoria Dobrogei” (coautor Ștefan Lăpușan, prefață P.F.Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cuvânt înainte Dr. Corneliu Bucur, Editura Dobrogea, Constanța, 2001)

„Curs de jurnalistică. Genurile presei” (University Press, Constanța, 2002)

„Maria” (proză, Editura Ex Ponto, Constanța, 2002)

„Naviția sub control. Din istoricul căpităniilor românești” (coautor Ștefan Lăpușan, 2 volume, 2004, format electronic)

„Tehnici de redactare în presa scrisă” (coautor Raluca Petre, University Press, Constanța, 2005)

Constanța. File de album (coautori Ștefan Lăpușan, Gheorghe Stănescu, Constanța, Editura Dobrogea, 2005)

„Reporter de serviciu” (postfață Cristina Tamaș, University Press Constanța, 2006)

„Mamaia – file de album (1906-2006)” (coautori Ștefan Lăpușan, Gheorghe Stănescu, Editura Dobrogea, Constanța, 2006)

„Mangalia în paginile vremii” (coautor Ștefan Lăpușan, prefață Manuela Cernat, Editura Dobrogea, Constanța, 2007)

„La vama anilor” (Editura Dobrogea, Constanța, 2008)

„Lecția de iubire. Corespondență cu scriitorul Pericle Martinescu” (Editura Ex Ponto, Constanța, 2008)

„Tahiti-perla misterioasă a Planetei albastre. Jurnalism în spațiu internațional. Interviu cu dr. Ioana Atger. Reportaje de călătorie” (Editura Dobrogea, Constanța, 2008)

„Valori ale culturii de masă în Dobrogea. Școala populară de artă” (coautor Ștefan Lăpușan, Editura Dobrogea, Constanța, 2009)

„Ctitorii spirituale dobrogene. Universitatea Ovidius din Constanța ” (coautor Victor Ciupină, Editura Dobrogea, Constanța, Constanța, 2011)

Mărturii la cald, 77 de interviuri. Editura Next Book, Constanța, 2013

Techirghiol. Repere monografice, (coautor Ștefan Lăpușan), Editura Ovidius University Press, 2013

O istorie a jurnalismului dobrogean, Constanța, Editura Next Book, 2014

Istoria unui ziar. Cuget liber (coautori Ștefan Lăpușan, Vartan Arachelian), Editura Next Book, 2014,

Techirghiol, repere istorice, ediția a II-a refăcută și adăugită (coautor Ș. Lăpușan), Constanța, Editura Next Book, 2018,

Mangalia, 100 de repere (coautor Ștefan Lăpușan), Editura Next Book, 2018,

Techirghiol, dar de sănătate, coautori Ș. Lăpușan, Elena Roxana Iordache, Editura Next Book, 2019

Dan Moiescu, un reper în folcloristica românească (coautor Cristian Obrejan), Editura Next Book, 2019

Satul dobrogean de la Dunăre în oglinda timpului, Editura Next Book, 2019

Topalu în veșnicia timpului (coautor Ștefan Lăpușan), Editura Next Book, 2020

Coordonator regional de proiect pentru Istoria jurnalismului din România în date, Enciclopedie cronologică, coordonator Marian Petcu, editura Polirom, 2012

Articole publicate în volume colective. Selectiv

1. Aurelia Lăpușan, De la publicistică la arheologie, destinul unui căutător de certitudini, Vasile Canarache, p. 146-157, în volumul Jurnalismul – o preocupare a elitei. Studii și cercetări de istoria presei, coord. Răduț Bilbiie, Florin Sperlea, Mihaela Teodor, Ed Tritonic, colecția Comunicare Media, 2013

2. Aurelia Lăpușan, I.L. Caragiale – o prezență activă la Constanța, în Actualitatea lui Caragiale, 1912-2012, vol. Coord. de Marina Cap-bun, Florentina Nicolae, Editura muzicală, București, 2012, p.46-66
3. Aurelia Lăpușan, Jurnaliștii români în avangarda mișcării de federalizare a Europei. Horia Roman, redactor la Bulletin Europeen, Italia, In memoriam Liliana Lazia, Ex Ponto, 2012, p.386-398,
4. Aurelia Lăpușan, Congresul de la Constanța al Ligii culturale a românilor din anul 1912. repere documentare. În Mass media: între document și interpretare, studii și cercetări de istorie a presei. Congresul internațional de istorie a presei, Chișinău, 27-28 aprilie 2012, p.364-375, centrul editorial poligrafic USM, 2012
5. Aurelia Lăpușan, Nicolae Sever Cărpinișeanu. Repere biografice. Publicații și personalități interbelice în Presa română interbelică între mitologizare și recuperare critică. Studii și cercetări de istorie a presei prezentate la cel de-al patrulea congres al Asociației române de istorie a presei, Constanța, Editura Ovidius University Press, 2011, p.218-225
6. Aurelia Lăpușan, The little entente of the press-a vector for informal diplomacy, în Communication interculturelle et literature, supliment 4/2010, cod CNCSIS 489/2010, Cultura și presa în spațiul european, ediția a III-a, Editura Europlus, 2010, Galați,
7. Lăpușan, Aurelia, Jurnaliști români în avangarda mișcării de federalizare a Europei, coordonator Ilie Rad, București, Editura Tritonic, 2010, p.207-221.
8. Lăpușan, Aurelia, Prezențe franceze în Dobrogea. Mărturii din presa începutului de secol XX. În Presa locală și regională românească în context european, temă susținută la cea de-a treia ediție a Congresului național de istorie a presei, Pitești, 2010, apărut în Studii și cercetări de istorie a presei, vol. coordonat de Gabriela Rusu Păsărin, Editura Independența economică, Pitești, 2010, p.128-142.
9. Lăpușan, Aurelia, Brandul de țară la începutul secolului al XX-lea. Studiu de caz: un actor acrobat, ziarist și om politic, Simeon Petrescu și ziarul „Viitorul Dobrogei”. În Studii și cercetări de istorie a presei, volumul II, anul II, Iași, 2009, Editura Junimea, p.51-60,
10. Lăpușan Aurelia, Cuvânt de prețuire, în Steliana Dului Bajdechi, Drumuri sub cenușă, România și Grecia între anii 1944-1949, Editura Dobrogea, 2009.
11. Lăpușan, Aurelia Basarabia în conștiința Dobrogei. Mărturii din presa vremii. În Presa scrie istoria, Chișinău, volum coordonat de Maria Danilov și C. Manolache. Editura Libertas, Chișinău, 2008, p.84-102.

12. Lăpușan, Aurelia, Morăritul tradițional în Dobrogea în Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradițional. Conferință internațională 2-4 august 2007, Chișinău, sub egida Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, Editura Cartdidact, 2007, p. 156-165.
13. Lăpușan, Aurelia Cultul Dunării la români în Buletin științific, Revistă de Etnologie, Științe ale naturii și Muzeologie, editată de Muzeul Național de Etnologie și istorie naturală a Moldovei, vol.5, Chișinău, 2006, p.164-181
14. Lăpușan, Aurelia Publicistica feminină de provincie și spațiul european. Studiu monografic – Ziarul nostru, publicație a Asociației feministe din Galați și Constanța. În volumul Conferinței internaționale de la Galați, Editura didactică și pedagogică București, 2008, p.33-41
15. Lăpușan, Aurelia „Astra Dobrogeană”- o revistă de propagandă culturală în Studii și cercetări de istorie a presei, vol. coordonat de Marian Petcu, Arad, Vasile Goldiș University Press, 2008, p.49-60
16. Lăpușan, Aurelia, Forme ale culturii de masă și educație populară în Dobrogea, în Dobrogea, 1878-2008, Orizonturi deschise de mandatul european, coord. Valentin Ciorbea, Constanța, Ex Ponto, 2008, p.260-279
17. Lăpușan, Aurelia, Corurile din Banat în vizită la Constanța. Un emoționant gest de frăție, relatat în presa vremii. Revista română de istorie a presei, anul IV, nr.1(7) 2010, p.91-104.
18. Lăpușan, Aurelia, Fenomenul manipulării în presa dobrogeană la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, în Forme ale manipulării opiniei publice, coord. Ilie Rad, Tribuna Cluj Napoca, 2008, p.107-139
19. Lăpușan, Aurelia, Publicații circulante pe teritoriul Dobrogei, înainte de 1878, în Cultura și presa în spațiul european, vol. Coordonat de Mihaela Cârnu și Cătălin Negoită, 2009, Galați, p.30-39
20. Lăpușan, Aurelia, Canalul Dunăre Marea Neagră(1949-1953) un „măreț” insucces al unei investiții fără acoperire. Excurs jurnalistic. În Canalul Dunăre – Marea Neagră între istorie, actualitate și perspective. Volum coordonat de Valentin Ciorbea și Ovidius Sorin Cupșa, Editura Ex Ponto, 2008, p.72-85
21. Lăpușan, Aurelia, Cuvânt de prețuire, în Nechita Runcan, Reflecții teologice și consemnări istorice în presa dobrogeană, Editura Performantica, Iași, 2007,

22. Lăpușan, Aurelia, Destinul unui glas al neamului său. "Patriarhul ardelean". Studii, eseuri și evocări despre Raol Șorban, Documentar inițiat și îngrijit de Artur Silvestri, Intermundus, 2008, p.73-82
23. Lăpușan, Aurelia. Reviste dobrogene de turism. În Secvențe din istoria presei românești, coordonator Ilie Rad, Editura Tribuna, Cluj – Napoca, 2007, p.137-161
24. Lăpușan, Aurelia. Portul Constanța și miza petrolului românesc, în Portul Constanța, între tradiție, actualitate și perspective, coordonator prof.univ.dr.Valentin Ciorbea, Editura Companiei Naționale APC, 2007, p.79-89
25. Lăpușan, Aurelia, Disperarea că se pierd documentele identității noastre în Cuvinte pentru urmași.vol.II"Modele" și "exemple" pentru Omul Român, Carpathia Press,2007,p.32-36
26. Lăpușan, Aurelia, Cel care a făcut pentru neamul său scară spre Cer. Interviu. În Al cincilea patriarh. Prea Ferictul Teoctist în câteva "gânduri", evocări și documente, Editura Intermundus,2007, p.79-92
27. Lăpușan,Aurelia, Contribuția germanilor din Techirghiol la dezvoltarea Dobrogei. În Germanii dobrogeni. Istorie și civilizație. coordonare Fundația Hanns Seidel și Facultatea de istorie și științe politice, Editura Muntenia, 2006, p.231-245.
28. Lăpușan, Aurelia, Jurnalismul cultural și cenzura. Aspecte ale cenzurii în presa culturală dobrogeană, în Jurnalismul cultural în actualitate, coordonator Ilie Rad, Cluj Napoca, Editura Tribuna, 2005, p.200-240
29. Lăpușan, Aurelia, Cenzură sau poliția presei? în Cenzura în spațiul cultural românesc, volum coordonat de Marian Petcu, editura Comunicare.ro, București, 2005, p.169-209
30. Lăpușan, Aurelia, Multiculturalismul Dobrogei prin vizorul presei de expresie etnică, în Schimbări în Europa, schimbări în mass media, Coordonator Ilie Rad, Cluj Napoca, Editura Limes, 2004, pp 7-21.
31. Lăpușan, Aurelia, Libertatea de a face „cum trebuie”, în Curente și tendințe în jurnalismul contemporan, coordonator Ilie Rad, Cluj, Editura Limes, 2003, p.100-107
32. Lăpușan, Aurelia, Profilul unui primar-Mihail Coiciu în Studii istorice dobrogene, coordonator Valentin Ciorbea, Constanța, Ovidius University Press, 2003, p.114-135
33. Lăpușan,Aurelia, Ca o lebedă frumoasă, dar cu o aripă tăiată e și dulcea Bucovina...în volumul Vasile Tărățeanu, Iluzii și lanțuri.Românii uitați, Craiova, Fundația Scrisul românesc,2001,pp.135-140.

34 Lăpușan, Aurelia, De veghe la memoria teatrului constănțean, în Thalia ex Ponto, de Georgeta Mărtoiu și Anaid Tavitian, Constanța, Editura Muntenia, 2001, p.5-9

35 Lăpușan, Aurelia, Gespräche auf der Tagesordnung über Bildung, Arbeits- und die Umwelt in der Lokalzeitung „Cuget liber” în Eberhard Trowe, Beiträge zur Deutsch Rumanischen Kooperation auf dem Gebiet beruflicher Aus- und Weiterbildung, Mannheim und Magdeburg, 1998, pp.145-150.

Studii științifice în reviste. Selectiv

1. Lăpușan, Aurelia, Federația Generală a presei de provincie și învățământul jurnalistic, în Cultură și media, nr.1(3), 2010, publicație semestrială editată de Centrul de cercetări în comunicare și educație media, Timișoara, p.35-42

2. Lăpușan, Aurelia, Triunghiul, jurnal al Masoneriei române, Mangalia, 1880-1883 în revista Jurnalism și Comunicare, București, 2007 (acreditare CNCSIS, cod 779)

3. Lăpușan, Aurelia, Ștefan Delureanu, precursor al europenismului. Revista Română de Istoria Presei nr.1, 2007

4. Lăpușan, Aurelia, Tată și fiu, același destin – jurnalistică. I.N. Roman- Horia Roman. Revista Română de Istoria Presei nr.2. 2007

5. Lăpușan, Aurelia, Un fiu al Dobrogei/ Pericle Martinescu/, Memorialistică, în Ex Ponto, Text, imagine, metatext, anul VI, nr.2(19), aprilie-iunie 2008, p.36-48

Referințe critice

Referințe: Aurelia Lăpușan, 65 scrisori. Volum aniversar dedicat conf.univ.dr. Aurelia Lăpușan, Editura Ovidius University Press, 2013

„Marea și pământul dobrogean, cu atmosfera și climatul lor specific, ce iradiază un fluid incitant de senzualitate frenetică sau de aspirație spre aventură, formează sursa din care se alimentează laboratorul de creație al scriitoarei, născută și crescută pe malul mării, într-un oraș portuar dezvoltat. Principala dramă a acestor povestiri este desigur Dragostea, cu toate avatarurile de ordin sentimental ale cuplurilor sudate prin afinități și tandrețe sau dezafectate de sașietate și decepții. Tumultul trăirilor interioare, foamea de iubire, de la poezia stadiului emoțional, până la voluptatea carnală sunt prezentate în linii delicate dar nu mai puțin sugestive prin detalii./.../ Stilul, el însuși sprinten, neelaborat, de o feciorelnică prospețime, cucerește prin naturalețe și spontaneitate. Imagini și metafore ingenioase, limbajul bine aplicat, cu nuanțări și terminologii adecvate – din viața marinărescă îndeosebi – conferă scriitoarei girul unei vocații deplin stăpână pe

instrumentele sale de lucru.” (Pericle Martinescu, Cuvânt de întâmpinare, Spovedania unei femei, 1995)

„Versurile pe care le scrie – și din care publică rar – sunt evanescente și misterioase, încărcate de foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare. Imagini fulgurante se succed imprezibil și lasă în urma lor câte ceva din toate acestea. Modul de a scrie al Aureliei Lăpușan nu seamănă cu al nimănui. Și totuși, cât de bine seamănă cu modul de a scrie al tuturor poezilor adevărați.” (Alex. Ștefănescu, Suplimentul literar artistic al Scânteii tineretului, 1989)

„Aceste poeme sunt unitare stilistic, evanescente și misterioase, exprimă o melancolie difuză, indefinibilă și o dorință de ceva îndepărtat, luminos, abia presimțit.” (Alex. Ștefănescu – prezentare la Editura Albatros pentru susținerea volumului de debut, manuscris)

„Lirica Aureliei Lăpușan are tonalitatea unor descântece exorcizate de dragoste, de dor sau de durere, a unor fulgurații cu sunet de magie blândă, unde limbajul devine incoerent, abscons, dar atașant prin asociații ideatice emotive sau semantice imprezibile, incifrate, parametaforice, ori pur și simplu șocante pentru logica obișnuită. O poezie ce desfide regulile clasice ale genului, arborând o structură artistică potrivită cu stilul, gustul și viziunea omului de astăzi, al sfârșitului de veac și mileniu.” (Pericle Martinescu, Chemarea dragostei, 1996)

„Atât proza, cât mai ales «Chemarea ...» atestă eliberarea autoarei din ancora (știm noi cât de ruginită) a gazetăriei, pe care puțini salahori ai acestei profesii o izbutesc. În proze se întrevește deja respirația alergătorului de cursă lungă, dornic să legumească narațiunea, chiar dacă ciulinii verbiajului ziaristic mai tăvălugesc orizontul ficțional și mai râde, pe ici pe colo, lirismul excesiv de Fata Morgana (cum se întâmplă până și în «Spovedania ...», poveste de bună vibrație psihologică). «Frica» este, de acum, decadentă, scrisă dintr-o respirație, ca o naștere, sare singură din propria-i placentă. Și mai clare mi se par rostirile lirice (chiar dacă eu mai mârâi la ... postmodernisme): în ciuda eclecticismului fortuit (piese despărțite de mari distanțe de timp) și a absenței unei «tonalități» unificatoare, «Chemarea ...» se impune ca structură poetică (prin «ziceri»: Noi, La despărțire, De dragoste IV etc.).” (Simion Pop, corespondență).

„Să te încumeți să scrii în timpurile noastre alerte o monografie este cel puțin o întreprindere temerară. Ceea ce Aurelia Lăpușan și Ștefan Lăpușan au desăvârșit întocmind volumul «Techirghiul pentru Europa» merită toată atenția.(...) Ce se poate spune, așadar, despre această lucrare? Mai întâi, dimensiunea ei impresionantă de aproape 500 de pagini, de o densitate ieșită din comun și ilustrată de o iconografie

remarcabilă de hărți, facsimile, reproduceri de fotografii care evocă ultima sută de ani de viață a Techirghiolului și litoralului./.../ De la aceste începuturi, autorii dezvoltă o fabuloasă galerie de portrete ce animă secvențe de viață și istorie într-o lucrare caleidoscopică de neuitat.” (Dr. Sebastian Nicolau – Viața medicală, 2000)

„Apărut în condiții grafice desebite, bogat ilustrat, cu peste 200 de fotografii, volumul «Constanța – memoria orașului», o veritabilă monografie a vechiului dar mereu tânărului și tumultuosului oraș Constanța, este în același timp o incursiune sentimentală în timp și spațiu.” (Gelu Culicea – Tomis, 1998)

„Cunoscând-o pe Aurelia Lăpușean ca pe o ființă realistă și de frumoasă distincție pragmatică, mărturisesc faptul că, la început, m-au surprins orgoliile ei poetice. M-au derutat mai bine zis adică, m-au pus în fața surprizei unei fețe nevăzute a lunii. Venea poezia aceasta de maturitate din ecourile unei timidități adolescente ? Era rezultatul nevoii în plus de exprimare a unei experiențe târzii ? ... Și iată superba transfigurare : reporterul împătimit în savoarea faptelor diverse descoperă că îi e mai puternic filonul liric. Și pășește cu pietate înspre frumosul poeziei.” (Corneliu Leu, Spovedania unei femei – postfață).

„Volumul «Spovedania unei femei» a surprins un univers feminin care are autenticitate și vibrație. «Chemarea dragostei» este tot o confesiune, dar cu mijloacele poeziei. Un suflet sensibil, pelerin pe țărmul euxin, își convertește trăirile în imagini poetice care-și află întocmai cuvântul și metafora. Compoziția este întotdeauna într-o gradație al cărei punct culminant e tocmai finalul. Descrierea e îmbinată cu meditația, cu monologul interior liric, autoarea dovedind și aici un exercițiu îndelung în domeniul scrisului, disponibilități remarcabile de creație.” (Ion Topolog, recomandare pentru primirea în Uniunea Scriitorilor)

„Cele mai frumoase pagini din volum («Spovedania unei femei», n.n.) sunt dedicate Erosului. Ritualul iubirii se desfășoară mai ales pe fundalul marin dar și în spațiul silvestru. Există în cartea Aureliei Lăpușan o puternică infuzie de lirism, multe fragmente au aspect de poeme în versuri. /.../ Există și scene de o puternică senzualitate, tandrețea, gingășia se îmbină cu frenezia erotică, cu vitalitatea debordantă. Autoarea descrie aceste scene cu naturalețe, fără falsă pudoare, îndrăgostiții descoperindu-și cu uimire și cu voluptate trupurile dornice de îngemănare.” (Ștefan Cucu, Tomis, 1995)

„După mai bine de două decenii dedicate gazetăriei, Aurelia Lăpușan debutează cu volumul de proză «Spovedania unei femei», la editura Europolis din Constanța. Dobrogeancă get beget, autoarea privește cu sensibilitate dar nu cu naivitate contemplativă peisajul marin, fundal al celor mai multe dintre povestirile sale. Aproape nimic nu pare imaginat, iar rigoarea impusă de datele realității conferă scriiturii o anumită

asprime. Unele texte sunt de-a dreptul reportaje rescrise.” (Simona Hodoș, România liberă, 1996)

„Universul fabulos ce există în spațiul dintre Dunăre și Mare, mentalități și deprinderi privite de aproape, cu îngăduință aș zice, destine dramatice, majoritatea exemplare, constituie filioane viguroase ale prozei Aureliei Lăpușan. Elementele autobiografice pe care le-am intuit uneori sunt asimilate osmotic în narațiune, constituind doar puncte de referință în derularea acțiunii.” (Horia Deliu, Ecran magazin, 1995)

„Cartea Aureliei Lăpușan («Spovedania unei femei», n.n.), un debut ce-și așteaptă confirmarea, este un șir de confesiuni dramatice într-un discurs narativ pigmentat cu lirism și alimentat de o reală pasiune pentru scris.” (Alexandru Tion, Transilvania Express, 1995)

„O poezie discretă, fixând în crochiuri caligrafiate cu acuratețe și sinceritate lirică intensă clipă de grație țâșnind fie dinspre trecut-pasăre a amintirii încărcate de căința gestului de tandrețe amânată sau a unui gând nerostit la momentul respectiv (De dragoste I și II), fie tupilându-se platonice sub streășina așteptării unui strop de fericire și de împăcare cu sine și cu un univers care poate oricând deveni ostil ființei, scrie Aurelia Lăpușean în «Chemarea dragostei», placheta apărută la Editura Muntenia din Constanța în 1995. E vizibilă în fiecare text strădania poetei de a-l sustrage pe cititor obsesiei scurgerii timpului, scop în care-l face să zăbovească asupra oazelor de calm solar și de bucurie a rodirii mirabilei semințe.” (Ion Roșioru, Tomis, 1996)

„Povestioarele din Maria constituie adevărate mărturisiri – mărturii, din care cititorul – luând contact cu ele – se cutremură de o infinită simțire și har al alegerii cuvintelor celor mai potrivite. Mă gândesc mai ales la „Spovedania unei femei” în care am reîntâlnit mult d’annunzianism(les beaux esprits se rencontrent) și nu-i deloc întâmplător, ceea ce demonstrează un adevăr incontestabil, și tot atât de uimitor, dar și firesc. În cele două romane ale scriitorului italian, decedat în 1937, te vei regăsi, cel puțin în stil, îndeosebi în cele două romane, „Inocentul” și „Focul”, traduse în română. M-a impresionat deosebit povestirea „La Giurgău” – de o tragică realitate de neiertat. Prefața lui Pericle Martinescu este minunată, ea ar trebui publicată a parte. Îmi permit să te sfătuiesc să scrii în continuare, fiindcă ai har din abundență, și mai ales sfinte rădăcini din care te poți înfrupta ”fără saț”. (Prof.univ.dr.George Lăzărescu, 1998, corespondență).

Lectura culegerii „Maria” este una agreabilă și profitabilă, se scurge lent, fără sincopă, te obligă să reflectezi asupra celor citite, te interesează și te captivează făcând concomitent ceea ce se solicita odată(și artei și învățământului): informare și formare. Poate că asemenea atitudini și tipărituri vor începe să contrabalanseze atâtea tendințe formale sau

extravagante din multele creații actuale, care se străduiesc să facă din artă și cultură niște anexe jalnice ale așa-zisului loisir, sau să le maculeze în exprimări subculturale de import.”(Costache Tudor, Agora, II, nr.7, sept.2002).

„I-am admirat întotdeauna largul orizont intelectual, mobilitatea culturală și capacitatea de a transmite celor cu care intră în dialog un tonic sentiment de încredere în valorile esențiale ale existenței. Apreciată ziaristă, a știut să-și câștige rapid încrederea cititorilor, contribuind benefic prin neobositul ei condei la sprijinirea fenomenului cultural național. Stau mărturie cele peste 6000 de articole, îndeosebi reportaje, dar și interviuri, anchete, cronici teatrale, muzicale, literare, etc publicate în presa națională și locală. În anii din urmă, am avut privilegiul să descopăr că Aurelia Lăpușan este și o talentată scriitoare. Volumele de beletristică Spovedania unei femei (Editura Europolis, Constanța, 1955) și Chemarea Dragostei (Editura Muntenia, Constanța, 1996) recomandă o romancieră de mare sensibilitate. Aurelia Lăpușan s-a consacrat unei munci pe care nu mă sfiesc să o numesc titanică (deoarece în paralel își continuă activitatea de gazetar) : publicarea unor extraordinar de utile monografii, pe domenii, ale Dobrogei. Cele zece volume de istorie culturală locală se constituie într-un mic tezaur cultural. Demersul său intelectual, de restituire a unor prețioase adevăruri istorice, și culturale, al unor cutume, al unor personalități pe nedrept acoperite de vinovată uitare și tăcere, este cu atât mai salutar în epoca noastră, mult prea grăbită și superficială, când aproape nimeni nu mai are răbdare să se cufunde în arhive pentru a recupera informații care, în absența acestui generos și, să nu temem de cuvinte, patriotic efort, riscă să se piardă pentru totdeauna. (Prof. Dr. Manuela Cernat).

„Extrem de scrupuloasă în documentare, în redactare ca și în editare, câteva dintre volumele pe care le-a publicat pot fi catalogate ca având statut bibliofilic. Ceea ce impresionează înainte de toate este această îndârjire de a reconstitui o parte din istoria Dobrogei, în special sub raport cultural. Dar incursiunile în domeniul economic, industrial, maritim, portuar, social etc probează, prin anumite abilități, calitatea jurnalistului universal, adică a jurnalistului de calitate. Scriitura sa jurnalistică e caracterizată de claritate și precizie, de o bună structurare care face informația exactă și exact receptată, de un limbaj proaspăt și plăcut, cu urmări eficiente la nivelul lectorului. Construcția textului dovedește o bună pregătire de specialitate, dar și intuiție și experiență, putere de analiză și sinteză. Activitatea documentaristă nu este una conjuncturală ci, am putea spune, o constantă, o preocupare evidentă de-a lungul câtorva decenii. Aurelia Lăpușan dovedește că are știința de a nu se cantona în provincial, deși provincia are enorm de câștigat de pe urma demersului de documentare și analiză, plasând fenomenul cultural al acestui topos în acela mai larg, național, concretizându-se în acest fel una dintre motivațiile gestului recuperator: ”Îmi place să consider acest demers jurnalistice de la un

cap la altul ca spațiu al unor fericite întâlniri de spirit, demonstrația existenței unei autentice vieți culturale cu nimic mai prejos decât oriunde în altă parte”. Calitățile jurnalismului practicat de doamna dr. Aurelia Lăpușan sunt evidente la nivelul mai multor tipuri de presă, fie că este de informare generală, fie că este de tip magazin ori presă feminină, fie că este de tip pur teoretic sau confesiv, cum este cazul, să spunem, în volumul Presă și teatru în Dobrogea, Ed. Mondograp, 2000. Atentă la noile achiziții în domeniul jurnalistic, receptivă la modalitățile recente de a stabili o relație durabilă între jurnalist și cititor, ea valorifică efortul teoretic într-un discurs care pe multe dintre laturile sale ca model al comunicării prin presa scrisă. Aparițiile editoriale centrate pe mai multe direcții au, în nu puține cazuri, caracter exhaustiv, devenind, în acest fel, instrument de lucru pentru viitorii jurnaliști- și nu numai. Cărțile reconstituie, prin acribia cercetării și forța reconsiderării unor aspecte, prin analiza probă și puterea sintezei atmosfera mediatică a unui timp, modelul cultural al vremii, personalizarea unui spațiu rămas o perioadă îndelungată în afara celui național”.(Prof.univ.dr. Nicolae Rotund, critic literar).

Cartea semnată Aurelia Lăpușan care m-a impresionat cel mai mult? Cea scrisă în straniul arhipelag din Pacific: Tahiti – misterioasa perlă a Planetei albastre: Jurnalism în spațiu internațional : Interviu cu dr. Ioana Atger (Reportaje de călătorie). O carte extraordinară, uimitoare, scrisă în priză directă – ceea ce înseamnă că trebuie să știi să scrii ca să-ți iasă așa ceva! O carte care ar putea deveni scenariu de film, dacă s-ar găsi un regizor dispus să facă un film...(Georgeta Adam, 65 de scrisori, Editura University Press, 2013).

Aurelia Lăpușan – un nom représentatif de la culture roumaine. En tant que Secrétaire général de la Société Européenne de Culture, Venise, j'ai eu l'occasion de connaître Mme Aurelia Lapusan, Dr. ès Lettres, lors du Congrès „La culture et les cultures en Europe et au-delà”, réalisé à travers le Centre Roumain de la SEC , en collaboration avec l'Académie Roumaine, à Bucarest et à Neptun. J'ai pu constater que son rôle dans l'équipe qui a assuré l'organisation de cet événement culturel important a été décisif pour le déroulement de la seconde partie du Congrès, celle qui nous a amenés à découvrir les richesses culturelles des rives de la Mer Noire et surtout l'intéressante réalité interculturelle de la Dobroudja.

Ecrivain et journaliste, Rédacteur en Chef du prestigieux quotidien roumain, „Cuget Liber” de Constanta, puis Directeur général du Groupe de Presse „Cuget Liber”, historien de la culture roumaine et spécialiste de l'histoire de la Dobroudja, auteur de nombreux volumes, membre de nombreux organismes nationaux, Aurelia Lapusan apparaît comme un nom représentatif de la culture roumaine, une voix ayant de l'autorité professionnelle et morale. Pédagogue par vocation et par générosité d'âme, elle a construit avec intelligence et esprit d'initiative la nouvelle Chaire de Journalisme de l'Université Ovide de

Constanta, où elle a su rassembler, au bénéfice des étudiants, d'éminentes personnalités de la culture – telles que Manuela Cernat et Titus Vîjeu, qui sont aussi nos collègues, en tant que membres de la SEC.

Nous apprécions à juste titre son activité culturelle et artistique, témoignage intrinsèque en faveur de l'intégration de la Roumanie au sein de la famille européenne. Dr. Michelle Campagnolo Bouvier, Secrétaire général international de la Société Européenne de Culture.

„Poetă și prozatoare, publicistă, Aurelia Lăpușan s-a angajat în ultimii ani în scrierea unor lucrări monografice de mare interes, consacrate celor mai importante localități din Dobrogea (Constanța, Medgidia, Cernavoda etc.) și activităților specifice zonei (navigația, cultivarea și valorificarea grâului etc.). Și l-a asociat în această întreprindere pe propriul ei soț, istoricul Ștefan Lăpușan, și a colaborat, de la caz la caz, și cu alți cercetători ai spațiului dobrogean ca Gheorghe Stănescu sau Tiberiu Birda.

Munca de acest fel trece de obicei neobservată, deși este indiscutabil importantă, nu numai în plan cultural, ci și moral. Ea contribuie la formarea unor oameni întregi, care știu cine sunt, din ce fel de societate fac parte, ce precursori au etc. Numai pisica trăiește instalată exclusiv în prezent. Oamenii cuprind în raza conștiinței lor, în afară de prezent, și trecutul și viitorul (dacă, bineînțeles, nu se lasă animalizați de epicureismul vulgar și de cinismul lipsit de spirit pe care le practică în momentul de față o mare parte din societatea românească). Pe de altă parte, monografiile fiecărei localități (visul de altădată al lui Dimitrie Gusti), ilustrează (și generează) un fenomen de descentralizare culturală, foarte vizibil în Europa de Vest, dar încă timid în România. Recent, (dr.) Aurelia Lăpușan și (dr.) Ștefan Lăpușan, au publicat și lansat o admirabilă monografie, Mangalia în paginile vremii. Puține orașe din România au în prezent o asemenea carte de vizită. Lucrarea se bazează pe o documentație imensă. Subsolul fiecărei pagini este plin până la refuz de trimiteri bibliografice. Au fost consultate cărți de istorie românești și străine, reviste de specialitate, scrisori păstrate ca amintire de diverși localnici, colecții de ziare de la începuturile presei și până azi. Nu lipsesc nici elemente de istorie orală (autorii au explicat, la lansare, cu câtă pasiune unii locuitori vârstnici ai orașului le-au oferit sprijinul, evocând momente istorice trăite de ei înșiși). Aurelia și Ștefan Lăpușan și-au petrecut ani la rând în biblioteci și arhive pentru a reconstitui trecutul Mangaliei, cel mai vechi oraș din România (înființat probabil la începutul secolului IV î.e.n., cu numele Callatis, de coloniști greci veniți din Heraclea Pontica, o colonie a Megarei). Citatele reproduse de ei din presa de altădată și din documentele găsite în arhive, comentariile succinte, remarcabile prin rigoare, dar și prin nerv publicistic, sunt completate de o ilustrație bogată și sugestivă: fotografiile (unele foarte

vechi, de negăsit în altă parte), desene, cărți poștale, facsimile etc. Lucrarea poate fi considerată, în egală măsură, un tratat de istorie, o ediție specială a unei reviste vivante, un album și o poveste (a unui oraș fabulos). /.../

Autorii monografiei evocă mai multe momente ale prezenței la Mangalia a lui Nicolae Iorga, ca și a altor personalități ale culturii noastre. La rândul ei, Manuela Cernat, în prefață, povestește ce se întâmpla în oraș imediat după cel de-al doilea război mondial:

“Paradoxal, în plină sovietizare, departe de capitală, uitată la graniță, Mangalia încă respira și trăia în ritmul de dinainte de război. În prea scurtul răgaz de până la strângerea șurubului, aici se regrupase rapid și crema artistică alungată din Balș. Frații Radu Tudoran și Geo Bogza, pictorițele Marcela și Florica Cordescu, romancierii Cezar Petrescu și Iosif Igiroșianu, actorii Grigore Vasiliu Birlic și Radu Beligan, regizorii Sică Alexandrescu și Marietta Sadova, dizeurul Manole Stroici, epigramistul Păstorel Teodoreanu și o puzderie de femei frumoase și extrem de elegante dădeau strălucire ceasurilor de plimbare pe faleză.”

Cu alte cuvinte, departe de a fi doar un oraș de pe malul mării, Mangalia este și un capitol din istoria culturii române, fapt de care, din fericire, este conștient și actualul primar al Mangaliei, Zanfîr Iorguș (atât de îndrăgît de localnici încât ar putea fi supranumit “cel mai iubit dintre pământeni”). Zanfîr Iorguș și echipa sa au susținut cu convingere realizarea și publicarea monografiei. Ar fi bine dacă exemplul Aureliei și al lui Ștefan Lăpușan i-ar contamina și pe alți intelectuali, din alte zone ale țării. Ei există pretutindeni, așa cum există și arhive, și colecții de ziare, și fotografii vechi. Mai trebuie entuziasm.” (Alex. Ștefănescu, România literară, nr. 29/2007)

”Techirghiol pentru Europa aparține celor doi neobosiți investigatori, căutători, scormonitori în istoria litoralului celtic–pontic, soții Aurelia Lăpușan și Ștefan Lăpușan, care în ultima vreme ne-au obișnuit cu lucrări de un deosebit interes istoric. În lucrările lor se acumulează și alte aspecte, nu numai cele de cercetare și nu numai cele de interpretare istorică, care ascund și alte elemente ce compun valoarea intrinsecă a acestor doi oameni. Ei se orânduiesc deja în galeria acelor producători de istorie intrați în patrimoniul central național și, fără îndoială, generațiile viitoare le vor rămâne datori, producția lor editorială fiind una dintre cele elevate.

Au publicat despre Medgidia, despre Cernavodă, au scris una din cele mai frumoase monografii, Constanța. În această lucrare este o înmagazinare de elemente de ziaristică, dar aranjate în așa fel încât dau o frescă dintre cele mai interesante, mai atractive. Cartea se citește pe nerăsuflăte, deși volumul este cuprinzător și mare. Vom găsi în el elemente pe care nicăieri poate în literatura contemporană de specialitate nu le poți întâlni.

Au fost, dacă vreți să spunem așa, martori care s-au informat direct, fără o informare indirectă, cum obișnuiesc mulți istorici să o facă. Dacă ar fi să ne referim la scriitorii ai antichității sunt mulți care au scris multă istorie, dar de cele mai multe ori materia directă le lipsea. Așa este Herodot și alții care au făcut literatură istorică adunând informații de la unul și de la altul. Este și asta un fel de a scrie istorie. Dar se pare că acestor istorici ai antichității le lipseau obiectivitatea, spiritul critic în astfel de lucrări.

Și atunci este meritul acestor neobosiți soți Lăpușan care s-au informat corect, au mers la sursă, au făcut, sigur, un colaj din care să contureze o imagine exhaustivă a materialului studiat și care înseamnă în fond istorie adevărată. Mi se pare că se instituie o tradiție istorică prin această descriere a evenimentelor, raportate la o anecdotică istorică pe care au respectat-o generații întregi de istorici. Cei doi autori sunt istorici care au folosit ziaristica pentru a putea reconstrui pagini importante din trecutul istoric al unei localități pe care noi o cunoaștem foarte bine.”(Prof.univ.dr. Adrian Rădulescu, Techirghiol, repere istorice)

Mărturii la cald .77 de interviuri de Aurelia Lăpușan. O carte care captează impulsurile unui deceniu de intense frământări

”Titlul volumului semnat de Aurelia Lăpușan sugerează o instalare de rutină în practicile comune epocii mediatice, demers în care descifrăm parafa(și parafraza) unui reputat jurnalist regional. Colecția de interviuri acoperă două decenii, impresionează prin numărul și diversitatea “pieselor” care o compun, ilustrează – dacă mai era necesar – valoarea jurnalistului și profesorului de jurnalism și chiar pledează pentru o profesiune confruntată cu dinamica accelerată și tentația clișeului, dar care, iată, poate genera un context în care înțelegerea ansamblului este împinsă de forța gravitațională a temei tranziției în oricare dintre cele câteva sute de pagini, puncte și momente din mișcarea căreia îi suntem pe rând elemente, reflexii, materializări de prezent, trecut, istorie, memorie, destin național. Așadar, cele 77 de texte compun un puzzle, în genul mnemotehnicii planetare din “My Very Educated Mother Just Served Us Nine Pizzas”. Dacă aici formula aleasă pentru a reține informații este un număr ale cărui conotații sunt imposibil de ignorat, dincolo, în universul celor 9 planete ordinea cuvintelor corespunde creșterii perioadelor siderale, în timpul unei perioade siderale orbita unei planete este afectată de influența stelelor mari. Analogia ne poate ajuta să eliminăm ab initio ipoteza că această carte ar fi un volum de istorie a presei locale sau un muzeu al memoriei regionale oricât de necesar și mai ales, oricât de valoroasă ar fi această ipoteză. Cele 77 de interviuri sunt un asamblaj eterogen – ca societatea însăși – de puncte de vedere, argumente, informații inedite, date și impresii, dar și un continuum reflexiv care leagă discret reacția umană puternic individualizată de raționamentul care se dorește cuprinzător și obiectiv, privire panoramică asupra istoriei

contemporane. Întrebările stabilesc un contact viu cu personalități de notorietate sau oameni obișnuiți, respectați sau contestați, fluidele narative mențin în orizontul lecturii multiplicitatea punctelor de contact și observație, iar plasarea lor în proximitate provoacă ieșirea din clișeu, dezvăluirile de sine fiind adresate, în fond, aceleiași lumi sociale, oricât de fragmentate sau polarizate. Acum multe dintre numele sonore ale primului deceniu postdecembrist revin arareori în prim planul de atenție, se estompează odată cu confruntările care le-au propulsat acoperite de uitare. În cele câteva sute de pagini poeți, întreprinzători, ierarhi, foști miniștri, filozofi, oameni de afaceri, juriști, cercetători, profesori, exploratori, prieteni, invitați să exprime un punct de vedere despre prezent o fac vorbind mai mult despre ei înșiși și atunci jurnalista deschide uși secrete și provoacă detalii inedite care completează sensul actualității descoperind partea nevăzută a lucrurilor. Obiectul pe care îl adresează înțelegerii este chiar mișcarea societății românești pe parcursul a două decenii, înainte, prin evenimente și proiecte, dar și invers, prin restituiri subiective și mărturii adesea copleșitoare.

Aurelia Lăpușan prețuiește deopotrivă literatura și limba română, domenii predilecte pentru înregistrarea semnelor schimbării și, mai ales, pentru decantarea și decodificarea acestora. Interviuul cu Cella Serghi pornește din contrapunctul interior între scriitoare și jurnalistă și deschide seria cu o profesiune de credință: ”M-am tot întrebat de-a lungul vieții de ce am scris și, iată, am aflat răspunsul. Am scris să mă desolidarizez de lumea în care trăim...Am scris, după cum spunea Ortega y Gasset, pentru că cei care nu m-au înțeles, fiindcă nu m-au iubit și nu m-au iubit pentru că nu m-au înțeles, să știe ce au pierdut. Și am scris pentru că numai de pe trambulina unei cărți poți face saltul pentru a fi ceea ce nu ți se iartă – tu însuși”.(11) Îi urmează poetul Grigore Vieru, despre limba română care face revoluții în Basarabia, ”cu poezie, cântec, icoane și făclii aprinse”(13) Celebrând ritualuri împotriva deznaționalizării, marii poeți au avut, iată, rol politic, fixând pe termen lung reperele bătăliei politice în Republica Moldova. În România, Adrian Păunescu, poet solar, afirmă că „își este suficient sieși”(16) iar îngrijorării pentru „intrarea vijelioasă în punctul mort”(18) îi opune o știință cantitativă a cenaclului literar. Dacă Cenaclul Flacăra a pornit de la 60 și a atins 50.000 de participanți, după '90, „Totuși iubirea” a fost ca proporții chiar „mai mare”.(17) Deloc surprinzător, această conexitate deconspiră o relație subversivă între poezie, artă inefabilă, cult(ură) și comodificare, raportate la condiția de „cârtitoare superdotată” a presei postdecembriste(18). Într-o vecinătate stranie, Octavian Paler – scriitor interzis în comunism – schițează cu clarviziune într-un interviu din 1992 importanța vitală a relației dintre literatură și identitatea națională, temă inexistentă în frământările care anticipau atunci anumite deficite actuale ale procesului de integrare europeană: „Eu nu cred că putem intra oricum în Europa. Noi trebuie să intrăm ca români și nu altminteri ...Simt că nu voi putea fi niciodată european în felul în care este european

un francez sau un spaniol. Eu voi fi un european român”.(23) Este o viziune care transcende categoric imediatul scenei politice postdecembriste, fiind poate, înțelepciunea pierdută a perioadei de tranziție, în timp ce tranzitologii au mizat pe succesul unei integrări într-un „fel de seră”, neutralizată cultural și articulată pragmatic. Potrivit lui Paler „libertatea nu este paradisiacă ci traumatică” iar acest traumatism i-a făcut pe oameni să nu mai aibă încredere în literatură. De aici, riscul de a „ trăi epidermic” (doar pentru a câștiga și apoi a cheltui ceea ce am câștigat). Oamenii renunță la literatură, literatura la curaj, iar trestia gânditoare „se mulțumește să înjure altă trestie gânditoare, să facă afaceri, să fure, să omoare, să cheme mineri sau să cadă în demagogie într-o campanie electorală”(24). În aprilie 2000 Chira Iorgoveanu, poetă și militantă aromâncă, scrie despre volumul ei „Ahapsi lingvistică”(Condamnare lingvistică), iar cuvintele ei răsună cu o solemnitate aparte: „Titlul nu mi-a fost ușor să-l găsesc, acum mi l-am apropiat și-l îndrăgesc. Este autocondamnarea de a trăi într-un spațiu lingvistic dat. Am ales versurile în aromână, ca o dictare interioară, ca o misiune asumată. Redescopăr cuvinte uitate, ca într-o arheologie a limbii vechi. Mă simt poet plinar la sfârșit de secol XX”.(29) Dintr-un alt interviu îi răspunde în ecou Vasile Barba, președintele Uniunii Culturale Aromâne”. Acesta atrage atenția Comunității Europene asupra necesității unui cod de comportare unic față de minorități – referindu-se la lipsa de drepturi în cazul aromânilor Timoceni, dar și la importanța dezvoltării aromânei „un dialect istoric al unei limbi comune”(42). Interviul cu faimosul lingvist Eugeniu Coșeriu din 1994 aduce în discuție importanța perspectivei integratoare a/asupra limbii române”: ”Noi numai prin limba română suntem popor român. Și aceasta – limba noastră -, cu cât o studiezi mai mult și cu cât cunoști mai bine celelalte limbi romanice, îți dai seama că aceleași fapte le găsești peste tot: și în portugheză, și în spaniolă, și în catalană, și în italiană. Din păcate, în România, savanții nu și-au dat seama niciodată de profunditatea latinității, fiindcă nu cunoșteau în general, celelalte limbi romanice și se raportau numai la franceză”(37). Limba este mai mult decât teren al polemicilor, este gramatică invizibilă a prezentului diasporic, sistemicitate cuprinzătoare ce articulează expresii și valorizări multiple, adesea contradictorii, ale politicului. Iată câteva reflecții venind pe o filieră autohtonă sau cosmopolită asupra atașamentelor, esențializărilor care se trag din adâncul spiritualității comune în substanța teoretică sau în relația dintre culturi. Michael Hanu (Vocea Americii): „Sunt unii români care se joacă, să spun așa, afirmând că au uitat românește: cum poți să uiți? Eduard G. Robertson care era născut la București, a plecat din țară la 10 ani. El uitase limba română, dar tot știa cuvinte, simțea fraza”(109). Ion Nicodim(Franța):”Pentru mine Franța este un loc de întâlnire cu ceilalți...”. În sala de expoziție pariziană, lucrările artistului sunt imagini ale sinelui(locului) fundamental. Etnograful Paul Petrescu notează la o expoziție pariziană a pictorului, „ Când am intrat în sala de expoziție m-am simțit la Medgidia, vocea muezinului chemând la rugăciune, coloane care amintesc de

Adamclisi”(138), Nicodim reușind să transfere în plan artistic legături telurice și simbolice profunde. Corneliu Murgu(tenor, star mondial): „Deși am cetățenie austriacă eu am colindat lumea ca român. În 22 decembrie 1989 eram la Nisa, cu Ileana Cotrubaș. Am deschis televizorul și am văzut ce se petrecea în orașul meu natal – Timișoara. În primul impuls am desfăcut sticlele de șampanie pentru toți turiștii aflați în hotel. Imediat am contactat și pe ceilalți cântăreți români și în 26 decembrie, cântam pentru România pe scena Operei din Paris”(61).

Fiecare dintre interviurile „la cald” din cele șaptezeci și șapte sunt în mod vizibil marcate de decizii jurnalistice(la rece). Acestea stabilesc un design și o mișcare a perspectivei, majoritatea întrebărilor fiind tentative de a menține deschise sau de a redeschide posibilități de explorare a relației dintre istorie și memorie, dintre schematizările cu care surprindem profilul unui personaj public și noile imagini care apar din adâncime în racursuri revelatoare. Interviul cu patriarhul Teoctist descoperă „regiuni” aflate dincolo de tirul contestării înaltului prelat, suspectat de complicitatea cu autoritățile comuniste. Întrebarea este tranșantă: „Se poate vorbi de un model de slujire în noile condiții ale regimului comunist?”(169) Prea Fericitul Teoctist răspunde:”Chiar așa este: un model de slujire a semenilor sub dictatura comunistă acest așezământ – Mânăstirea din Techirghiol – probează felul cum biserica a lucrat și a știut să înfrunte tocmai acțiunea de distrugere a ei...în loc să piardă biserica a câștigat foarte mult.” Așezământul din Techirghiol este dat ca exemplu de ecumenism practic, dar și de actualizare peste milenii a doctrinei Sfinților Părinți ai Dobrogei, sfinții Ioan Cassian, Dionisie cel Smerit și alții. Tema vizitei Papei Ioan Paul al II-lea se dezvoltă cu o relatare despre discuțiile purtate și subiectele abordate în întâlniri anterioare la Roma, când ”Nu s-a vorbit nimic despre diferențe confesionale sau despre situația greco-catolicilor, ci despre rolul lui Mircea Eliade, sau al Moveleștilor în spiritualitatea lumii, ajutorul nostru către polonezi în 1940, altele. Ați văzut că în cuvântările de acum Papa a amintit de Eminescu, de cultura noastră și a declamat un imn – „Tu, Românie, grădina Maicii Domnului, care face legătura dintre Apus și Răsărit.” L-a cunoscut cu mult înainte, în 1984, cu prilejul unor conferințe în Nordul Italiei și pe parcursul unei audiențe la Vatican. Apoi în 1989, în timpul unei escale înaintea vizitei oficiale în India, invitat fiind de cardinalul Willy Brams, președintele Congregației pentru Unitatea Creștină. Invers decât se obișnuiește, informațiile personale sunt oferite la finalul interviului. Aflăm cine și mai ales ce a fost Teoctist, înainte de a deveni Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române – mai întâi episcop la Arad și București, vicarul patriarhului Justinian, mitropolit la Craiova, Iași, Transilvania și Muntenia.

Cu alți doi interlocutori Raoul Șorban și Manuela Cernat explorează fractura dintre sisteme și regimuri politice. Aflăm că Manuela Cernat, cunoscut critic de film și profesor docent la UNATC „I.L.Caragiale” – nu este fiica naturală a intelectualului de stânga

Mihnea Gheorghiu, așa cum știa toată lumea. Deși Gheorghiu rămâne persoana providențială în viața Manuelei Cernat, „un scut pentru întreaga familie,” cum mărturisește ea, fiind al doilea soț al mamei, Ana Stroici-Boldur, Cernat este fiica lui Iosif Igrișanu, funcționar al ambasadei României la Paris în perioada interbelică, scriitor, dramaturg, traducător și prieten cu Montherland, Claudel și Romain Gary. Povestea Manuelei Cernat – vorbitoare a șase limbi, cetățean de onoare al orașului Rotheburg, – face parte din saga marilor familii boierești prigonite în timpul comunismului, dar și a căsătoriilor între membrii aristocrației și ai stângii, care, iată, nefiind rare în lumea intelectuală și artistică, au reușit să salveze de la totala distrugere fizică și socială pe unii dintre reprezentanții elitelor interbelice și bogăția lor culturală. În cazul lui Raoul Șorban – aristocrat de origine transilvană și alsaciană – incursiunea pe urmele adevărului, convoacă traiectorii de viață imposibile și răstoarnă explicațiile în alb-negru ale istoriei ultimilor 60 de ani. Întrebat, „cine sunteți dvs ?” Șorban căruia i s-a decernat în 1987 de către Yad Vaseem Holocaust Museum medalia „Drept între popoare” se destăinuie: „Un ardelean care a simțit evenimentele din Transilvania dramatic. Am fost în tot timpul un om activ, nu un spectator al timpului meu. În ultima vreme s-a vorbit despre mine în legătură cu salvarea evreilor din România și obișnuiesc să spun că astăzi sunt lăudat pentru lucruri pe care le-am făcut în conspirație și împotriva ordinii de drept”(172). Nu este posibil să gonești din cuget un ecou al prezentului, asocierea românei cu un fel de IsiXhosa a Ardealului, iar pe Șorban cu Mandela, un Thembu regal, un amaxhosa. Aceeași forță a caracterului, aceeași cunoaștere profundă a culturii instituționale occidentale, aceeași iubire a tribului dar și a multiplelor culturi și limbi în care s-a format și același zâmbet cu care întâmpină conștiința totală a riscului. A făcut pușcărie și în timpul regimului ocupației hortiste din Transilvania de nord, dar și între 1959 și 1965 fiind întemnițat în urma unui denunț pentru „deviația” suprarrealistă a picturilor sale. S-a considerat de stânga, dar a definit comunismul o ideologie inacceptabilă – ca și nazismul – pentru un om de bun simț. Într-un alt context el conferă reflecției o intensitate extraordinară: „Pot oare să evoc acea lume care intenționa să înalțe din vârtejul năruirilor, a înjosirilor omului și a așezărilor lui, imaginea „comunismului victorios”, încercând să convingă că acesta ne va purta spre culmile limpezi ale progresului uman? ...Să vorbesc despre trecut, privindu-mă de la distanță, întors la paroxismul unor zile de altădată, din liniștea aparentă a zilelor de azi? Mai bine zis să scriu cu sentimentul – totdeauna consolator și uneori victorios – al supraviețuitorului?” (Șorban, „Lupta de clasă la Stoiana –ieri și azi”). În interviul acordat Aureliei Lăpușan, Șorban face tocmai acest lucru. Întărind paradoxul și absurdul acelor situații se descrie în categoriile unui activist – Nicolae Moraru – la sfârșitul anilor 50. Moraru „îl vede la Iași pe Baba, care era rectorul Institutului de Arte, decadent și antirealist. Îl vede pe Sabin Drăgoi la Timișoara, fost legionar, și mă vede pe mine la Cluj, rector fiind, cosmopolit. Și deschide o paranteză: După cum se știe tovarăși,

cosmopolitismul este anticamera spionajului britanic”(173). „Opinie de politruc agramat” (A. Lăpușan, 174) și sentință care a eliminat din viața publică timp de șapte ani un Rector respectat și iubit de studenții clujeni(...) expediindu-l scurt la pușcărie. De aici mai departe confesiunea urmează drumul spre adevăruri care arareori se rostesc în viața publică din România, ceea ce arată cât de mare este rostul lor, cât de puternic pot modela conștiințele, dar și cât de importantă este această carte, un document de importanță deosebită pentru înțelegerea istoriei ultimilor 60 de ani, consemnat din interiorul gălăgiei mediatică. Alte două nume grele vorbesc – după o lungă tăcere – despre istorie și prezent asumând pe lângă descendența regală și aristocratică o exemplară forță interioară. Majestatea sa, Regele Mihai:”Am plecat din țară fără să renunț vreodată la cetățenia română. Trebuia să ținem trează atenția despre soarta României în lume. Din 1948 și până ne-am reîntors, în 1990 aici, am fost apatrizi...Am trăit înzecit emoțiile când am revăzut bisericuța de lemn a mănăstirii Sf. Maria din Techirghiol care fusese cândva montată în fața foisorului, la Sinaia, la Castelul Peleș, pe un vechi teren de tenis, abandonat.” Pentru cititor acest gând are valoarea unei străfulgerări. Trăind în obișnuința scandalului perpetuu și în atmosfera culturii mediatico-milenariste, aflăm nici mai mult nici mai puțin că prin puterea minții și energiei cuiva a fost posibil să fie mutat un lăcaș bisericesc de la munte la mare. „Ne rugăm mereu să fie țara așa cum a fost cândva, ca o floare”(158) Pentru a fi explicit recurge la o secvență trăită: „Mi-amintesc când Titulescu, acuzat că nu a avut rod activitatea lui diplomatică a ripostat:”Dați-mi o politică internă sănătoasă și vă dau una externă bună.” Înainte de NATO și UE „ne trebuie mai întâi ordine în țară”. Câți dintre politicienii actuali gândesc în acești termeni și, mai ales, câți dintre tinerii educați în spirit european, confrunțați cu etichete puțin măgulitoare din presa occidentală, conștientizează cât de actuală și vitală este lecția bătrânului rege?! Un alt aristocrat, prințul Dimitrie Sturdza preferă abordarea pragmatică a prezentului. Dimitrie Sturdza: „Ne tragem dintr-o familie cu blazon, din dulcele târg al leșilor. Dar cred că nu este important ce moștenești, doar ce faci după ce te-ai născut...” Interesat de potențialul litoralului românesc, condiționează afacerile turistice înfloritoare oarecum împotriva curentului local, de respectarea unor standarde europene: „Constanța este extraordinară, litoralul extrem de dotat. Când turiștii vor veni înapoi, când baza materială a litoralului va fi privată, când poluarea în Marea Neagră va stopa, vom face turism ca în Elveția” (156).

În definitiv ce înseamnă aceste standarde? Mai este posibilă reconstruirea peninsulei după imaginea celei vechi? se întreabă Aurelia Lăpușan adresându-se pentru a primi un răspuns și, eventual, o încurajare, lui Radu Cornescu, ”un arhitect care trăiește intens drama orașului său”(197). Răspunsul este „DA. Se poate!” În dialogul lor – jurnalista, ale cărei campanii de salvare a zonei vechi, peninsulare au intersectat adesea eforturile arhitectului de a restitui imaginile identitare ale orașului Constanța în expoziții de

cartofilie, alături de numele arhitecților români și străini care le-au proiectat și realizat și a evenimentelor catastrofale care le-au pulverizat, dar și neglijența autorităților „alese aleator” și lipsite de „cultul orașului vechi” se definește necesitatea culturii, educației culturale. Radu Cornescu despre „cultul orașului vechi:” „Acesta e ușor de descoperit de către cei care călătoresc în străinătate. Mă refer la țările Europei de vest unde partea veche de oraș este protejată și întreținută, pentru că aceasta reprezintă pentru ei identitatea, istoria orașului, dar și în țară, la Sighișoara, Brașov, Sibiu, Arad sau Oradea. Sunt cazuri când, prin concursuri cu premii arhitecturii și constructorii au refăcut întregul oraș vechi, având la bază planuri întocmite după ilustrate sau fotografii de epocă, de exemplu Varșovia și Bremenul”. Á bon entendeur salut! Lista urgențelor nu s-a modificat între timp, ci adesea s-a agravat, multe dintre întrebări rămân până astăzi întrebări fără răspuns. Profesorul Puiu Enache într-un interviu din 1996: „În ce privește Dobrogea culturală consider că aceasta trebuie înscrisă în toate laturile ei la nivel național, iar urgența urgențelor este conservarea patrimoniului arheologic, obiective inestimabile, unice, care individualizează ființa noastră, lăsate pradă distrugerii..” iar despre modelul cultural viu al Dobrogei, cel al armoniei etnice: „Îmi exprim tristețea că s-a conturat deja un răspuns, că se cedează la presiuni de natură inexplicabilă, modelul nostru interetnic fiind în pericol de degradare...Poate cineva să elimine din tezaurul spiritual al Dobrogei pe Krikor Zambaccian, Petru Vulcan, Mehmet Nyazi și atâția alții? În legătură cu aromânii nu cred că trebuie să generalizăm...Cum să fie vorba de o altă etnie decât cea amplă a romanității răsăritene?”

Universul argumentelor furnizate de cercetători și savanți conturează o dimensiune aparte a volumului. O reputată cercetătoare, Marioara Godeanu, vorbește despre continuitatea efortului de cercetare în contextul schimbărilor instituționale de după 1989. Institutul de ecologie înființat după 1990 a preluat instalațiile experimentale ale Institutului central de biologie, continuând eforturile de cercetare în câteva direcții prioritare: restaurarea, refacerea mediului, tehnologii ecologice, noi surse de energie (209). Discuția se poartă în anul 2000 și cuprinde două subiecte fascinante – fundamentarea efectului de formă, în speță efectul de piramidă conceput pentru parcul Tăbăcărie, și alte piramide instalate în țară, și, în plus, despre înțelepciunea plantelor, a naturii în genere – Godeanu vorbește despre propriile experimente cu metodologii NASA prin care câmpurile unei plante pot detecta diverse tipuri de manifestări. O interesantă simetrie este propusă în interviul Mayei Simionescu, colaboratoare a laureatului premiului Nobel, George Emil Palade. Academiciană și personalitate științifică de anvergură, aceasta vorbește despre cercetările din SUA la Institutul Rockefeller, dar și despre eforturile de a susține și dezvolta cercetarea în România, împreună cu soțul ei Nicolae Simionescu.

Incursiunea propusă în biografiile atâtor personalități este o explorare obstinată a stării „departe de echilibru” a națiunii. Se poate vorbi, așadar, de ordine în multiplicitatea și diversitatea profilelor, ramificațiilor lecturii, a împletirii de evenimente, nume, povești personale, idei și imagini? Cele 77 de interviuri sunt un puzzle în care se deschid mereu alte ferestre, sugerând faptul că definirea și jocul descoperirii nu s-au încheiat, iar căutarea adevărului, a sinelui pierdut, trebuie să continue. O carte – plurivers care captează impulsurile unui deceniu de intense frământări, speranțe și confuzie transformându-le în exerciții de înțelepciune. (Prof.univ.dr. Ana Maria Munteanu, lansare)

Monografii urbane. Înainte de a intra în prezentarea – prezentare mai mult, nu analiză și, cu atât mai rău, apreciere și notare – celor câtorva monografii clasice, ne oprim asupra unui brand: brandul Aurelia și Ștefan Lăpușan, oameni ai bibliotecilor, arhivelor, presei. Cei doi autori au oferit un set – n-aș greși dacă aș numi-o serie – de cel puțin șase monografii de un anume fel. Dacă ar avea ambiția să le numească monografiile, ar avea elemente, dar ele sunt și altceva. Ar fi vorba, în primul rând, de reflectarea în presă și în istoriografie a istoriei celor cinci orașe. În al doilea rând, într-una sau într-alta dintre acestea se apelează serios la surse arhivistice, dar mai ales, și în ceea ce constă valoarea lor, dincolo de documentar, este antologia de texte din belșug și având și o valoare sentimentală sau de preamărire / orice monografie preamărește, în felul ei, localitatea respectivă și oamenii ei/

Este vorba de următoarele cărți: monografia de un anume fel a localităților Constanța, Medgidia, Cernavodă, Techirghiol, Mangalia. Mai sunt de amintit în acest context două mari albume, unul al Constanței, unul al Mamaei.

Ar fi comod să declarăm că există o schemă precisă și că expunerea cărții e liniară / ca linie comună a „mărcii” de care ziceam, în afara antologării unei uriașe prese, a unei bibliografii corespunzătoare, am adăuga o ilustrație bogată și grăitoare, ea însăși, istorie – las la o parte albumele – astfel încât cărțile sunt ușor de citit/. Nu realizează capitolele clasice, ci numai în funcție de specificul eclatant al fiecăruia dintre orașe și în funcție de informația de surse, problemele se constituie în capitole separate. Totuși, dacă am încadra aceste cărți în monografii ar trebui să spunem că ele își permit, fără a urmări obsedant, definirea epocilor istorice, un dicționar de personalități, o ilustrare a conducerilor administrative ale lor – mai pe larg sau mai pe scurt -, acolo unde e vorba chiar de localitate, și în primul rând de localitate, se acordă prezentului (înțelegând prin prezent perioada de după 1989), o atenție însemnată. Dar nu e vorba de analize, în primul rând, enumeră societățile, zeci, sute, se insistă asupra unor momente anume, ca de pildă declararea orașului Medgidia ca municipiu, întemeierea liceului de limbă și cultură turcă Ataturk de la Medgidia și, firesc, se prezintă conducerea administrativă a orașului la acel

moment / în care e scrisă cartea/. În privința sugestiilor, perspectivei, unele dintre cărți rămân la nivelul declarativ și chiar festivist.

Aproape toate aceste cărți emană o speranță, legată de programele internaționale, de proiecte ș.a.m.d.. Nu că ar fi ceva lipit, dar nici ceva organic. Și nici demn de entuziasm.

Dacă aș aprecia în mod cu totul deosebit, de pildă, Monografia Medgidiei, aș face-o pentru luciditatea și calmul cu care se expune istoria și împlinirile ei în perioada așa-zis comunistă și impresionanta personalitate a Primului Secretar al orașului, Elisei. Din inițiativa și sub forța sa, orașul s-a transformat. I-a venit ușor autorității statale de după 1989 să-l declare municipiu.

Nu e atât de ușor, însă, să discern, din expunere, și părțile rele ale privatizării celei mai mari fabrici de ciment din țară – privatizare în sensul că a fost vândută capitalului francez și ai IMUM-ului – care a coborât la producția incipientă din care lipsesc doar fiarele de plug și remorci.

Este evident, meritul obligatoriu al autorului, în cazul Medgidiei, de a se opri la specificul ei, incluzând aici și o zonă umană a localităților din jurul municipiului. În acest sens, și lărgirea listei personalităților.

Sigur că Monografia orașului Techirghiol este a orașului care e mai mult rural, dar totul se adună în jurul împlinirii unui secol de la impunerea rolului internațional al balneologiei, ce s-a dezvoltat în jurul lacului. Și, evident, într-un fel, oamenii sanatoriului, spitalului, specialiștii stațiunii și instituțiilor ei se constituie între adevăratele personalități ale orașului de răsunet mondial.

Tot cam în același fel e tratată și Mangalia în paginile vremii. În general, toate cărțile beneficiază de bibliografii – ocupația cea mai consistentă a doamnei Aurelia Lăpușan, a fost șefă de serviciu bibliografic la Biblioteca Județea „I.N. Roman” Constanța. Mai mult, pentru monografia Mangaliei, ni se pune la dispoziție și un indice de persoane realizat după toate rigorile.

Monografia Constanței e altfel și corespunde în mai mare măsură definiției din titlu, ca fiind memoria orașului. Cu o mai mică intervenție a autorilor, ei se bazează pe texte reprezentative din istorie, presă și din memorialistică pentru a defini etapele devenirii orașului Constanța la timpii ultimului deceniu al secolului.

Dacă adăugam alte patru cărți, nu de aceeași factură, dar de aceeași concepție, una privind istoria marinei române, alta privind istoria morăritului în Dobrogea. În fine, o alta, istoria a tot ceea ce se leagă de petrol, în Dobrogea, mai ales vom căpăta, în mai mare măsură, o idee concluziv finală, că toate aceste cărți / precum și aceea legată de evoluția

învățămintului tehnic în Dobrogea, se constituie, de fapt, într-o monografie a Dobrogei urbane.

Concluzia ultimă e că, fără să fi gândit așa, concepția acestor doi autori – unici, sub acest aspect, în România – vizează de fapt un program teribil pentru Dobrogea. Transpus în câteva cuvinte el înseamnă: Dobrogea se continuă a fi grâнарul României și să dezvolte, în continuare, istoria morăritului și pâinii; Dobrogea rămâne partea turismului artistic și de sănătate din România; Dobrogea să nu uite că a avut cea mai mare fabrică de ciment din SE Europei; Dobrogea turistică s-a manifestat pe întregul ei litoral la localitățile la care ne-am referit. Unele dintre aceste localități. Din acest punct de vedere, fără intenție inițială, opera de această factură a soților Lăpușan se înscrie într-un program care se naște după ce se materializează nașterea lui. (Prof. univ.dr. Gheorghe Dumitrașcu,

Volumul de proze al Aureliei Lăpușan propune o formulă care îmbină un dialog interior al protagoniștilor care par să utilizeze un canal pur spiritual de comunicare cu o simplitate nedisimulată a sentimentelor, exprimate în propoziții curgătoare, fără pedanteria scriiturilor profesioniste. Aurelia Lăpușan nu face exerciții tehnice care să invite la savante grile de lectură, ci sugerează profunzimea personajelor sale printr-o secvențialitate repetată, fragmentată, dar al cărei scop nu este pierderea cititorului într-un labirint.

Prozele scurte sunt tot atâtea portrete de familie construite evocator, nostalgic și nu prin declarația autobiografică a autoarei; sunt portretele unei familii care a fost aruncată aleatoriu din vârsta de aur, în ciuda tuturor eforturilor de a o recupera. Implacabilele schimbări ale istoriei au un impact tragic asupra Mariei, asupra bunicului Zanfir, asupra celui care lucrează la batoză sau asupra lui Lazăr. Fără a plasa în prim plan marea istorie, Aurelia Lăpușan o insinuează în destinele unor oameni obișnuiți unde capătă dimensiunile devastatoare ale unei forțe apocaliptice informe, confuze, aparent iraționale. Din perspectiva protagoniștilor, semnele regimului comunist tulbură ordinea firească a lucrurilor, morala elementară, paradoxal în numele unui bine impus cu forța; perspectiva celuilalt – a sistemului abstract – se întrezărește episodic, marginal, dar cu atât mai apăsător.

Clișeele oralității sunt transcrise dintr-o memorie afectivă care a înregistrat selectiv o serie de sonori exemplare pentru vârsta de aur pierdută chiar la nivelul discursului literar egalizator. Mărcile unui dialect, ale unei epoci le individualizează, constituind, alături de cele două grafii care separă discursul trecutului de cel al prezentului, o altă modalitate de a evidenția opoziția de ordin moral, neexprimată de naratoare altfel decât prin acest subterfugiu.

Experiența de a scrie lapidar, fără ambiguități, a ziaristei Aurelia Lăpușan se recunoaște în stilul alert, într-o refacere a discursului frust, care dă impresia cititorului contemporan cu evenimentele deceniilor de mijloc ale secolului XX că nu are de a face cu ficțiuni, pe de o parte, pentru că limbajul îi rezonază un plan al realității care l-a inclus, pe de altă parte, pentru că toate firele narative urmăresc o desfășurare previzibilă de la bun început, cunoscută tuturor aceluia care s-au confruntat ei înșiși sau familiile lor cu agresivitatea schimbărilor politice. (Prof.univ.dr. Ileana Marin Ex Ponto, 22 septembrie 2002)